

Чехія), Сілезький університет (Катовіце, Польща). Така співпраця підвищує конкурентоспроможність студентів на світовому ринку праці.

Отже, інноваційні підходи до змішаного навчання в бібліотечно-інформаційній сфері, що успішно впроваджуються кафедрою інформаційної діяльності Маріупольського державного університету, демонструють вагомі переваги для якісної підготовки майбутніх фахівців. Вони не лише забезпечують гнучкість та індивідуалізацію освітнього процесу, а й формують практичні навички роботи з електронними ресурсами, необхідні в сучасній інформаційній інфраструктурі. Подальший розвиток цієї моделі потребує розбудови технічної бази, вдосконалення методичної підтримки викладачів і систем оцінювання, а також поглиблення міжнародного співробітництва.

Джерела:

1. Навчальний портал Маріупольського державного університету. URL: <https://moodle.mu.edu.ua/>. (дата звернення: 17.02.2025).
2. Освітня програма «Документознавство, керування документаційними процесами» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Маріупольський державний університет: офіційний веб-сайт. URL: <https://mu.edu.ua/uk/educational-programs/dokumentoznavstvo-keruvannya-dokumentaciynimi-procesami> (дата звернення: 17.02.2025).
3. Освітня програма «Керування документаційними процесами та розвиток цифрової громади» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Маріупольський державний університет: офіційний веб-сайт. URL: <https://mu.edu.ua/educational-programs/keruvannya-dokumentaciynimi-procesami-ta-rozvitok-cifrovoi-gromadi> (дата звернення: 17.02.2025).
4. Петрова Ірина, Кудлай В'ячеслав. Фахова підготовка в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Маріупольському державному університеті: 20 років досвіду. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія, № 3, 2023. URL: <https://journals.uran.ua/bdi/article/view/291000> (дата звернення: 17.02.2025).

УДК 378.4:02:004 (075)

Політова Олена Аркадіївна

кандидат історичних наук,

завідувач кафедри інформаційних комунікацій

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

м. Київ, Україна

НАВЧАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ КАФЕДРИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИМОГ ДО ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Одним із основних завдань підготовки висококваліфікованих кадрів у закладах вищої освіти є формування у здобувачів освіти компетентностей, необхідних для роботи з інформацією у сучасному суспільстві. Процес навчання за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в умовах нинішніх викликів потребує переосмислення традиційних підходів до роботи з інформацією і документами. Стрімка цифровізація

актуалізує необхідність формування у здобувачів освіти гнучких навичок керування інформаційними та документними ресурсами. Сьогодні важливо вміти досягати поставлених цілей у напрямі забезпечення стійкого професійного розвитку студентської молоді шляхом оптимальної організації освітнього процесу.

Майбутні спеціалісти інформаційної сфери мають вирізнятися високою компетентністю, здатністю до самостійного творчого вирішення проблем та вмінням розширювати базові знання, застосовувати у своїй роботі все те нове, що з'являється в науці та практиці, зокрема, новітні методи організації праці, наукові та спеціальні методи та моделі.

Мета цього повідомлення – висвітлити навчальний потенціал кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка в контексті сучасних вимог до якості підготовки бібліотечно-інформаційних працівників.

У 2022 році у зв'язку з реорганізацією Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (далі – КСУБГ) колишня Кафедра бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики отримала назву «Кафедра інформаційних комунікацій» (далі – КІК, Кафедра) й стала структурним підрозділом Факультету української філології культури і мистецтва КСУБГ. Сьогодні Кафедра забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» за освітньо-професійною програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» і спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» за освітньо-професійною програмою «Ведучий телевізійних програм» першого (бакалаврського) рівня. Науково-педагогічні працівники (далі – НПП) Кафедри також забезпечують міждисциплінарну освітню-наукову програму 035/029.00.01 «Біографістика і текстологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

У складі КІК працює потужна команда з 14 НПП із них: 1 доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник; 3 кандидати історичних наук; 2 кандидати наук з культурології, з них: 1 доцент; 1 кандидат педагогічних наук, доцент, 1 кандидат філософських наук, 1 Заслужена артистка України, 1 Заслужений діяч мистецтв України, 4 старших викладачі, 1 викладач. Нині на Кафедрі навчається 68 студентів спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» за освітньо-професійною програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти. Також здобувають освіту 74 студенти спеціальності «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» за освітньо-професійною програмою «Ведучий телевізійних програм» на першому (бакалаврському) рівні.

Колектив Кафедри прагне синхронізувати свій план розвитку на найближчі п'ять років з пріоритетними векторами стратегії розвитку КСУБГ [1]. У травні 2024 року завідувачем кафедри була представлена «Концепція розвитку КІК на 2024-2029 роки», у якій окреслено стратегічні орієнтири підвищення ефективності діяльності кафедри в умовах воєнного періоду та потреб післявоєнного відновлення.

Сьогодні головні завдання Кафедри як структурного підрозділу Університету – забезпечувати підготовку висококваліфікованих і конкурентоздатних фахівців, ефективно організовувати навчальний процес відповідно до сучасних вимог, адаптуватися до

динамічних змін, що відбуваються в галузі, з врахуванням новітніх тенденцій і запитів ринку праці. Постійний зв'язок зі стейкхолдерами, партнерами з академічної спільноти, періодичні консультації з робочою групою, в яку входять гарант програми, члени професорсько-викладацького складу кафедри, студенти і випускники освітньо-професійної програми (далі – ОПП), дають можливість визначати вектори для якісної практико-орієнтованої підготовки здобувачів освіти та оптимізувати певні компоненти ОПП [2].

З нового навчального року керівником кафедри запроваджено зручний онлайн-інструмент для організації роботи – систему Trello. До карток викладачів у цій системі можна додавати коментарі, обговорювати усі важливі моменти з іншими членами кафедри, завантажувати необхідні файли для роботи. Тепер усі завдання, плани й проекти структуровані та доступні для всієї команди: завжди видно дедлайни та усіх відповідальних. Це значно спростило комунікацію між НПП і допомогло краще планувати дослідження та навчальні активності. Завдяки Trello кафедра стала працювати більш злагоджено й ефективно.

Колектив кафедри прагне розвивати традиції та підтримувати імідж Університету, Факультету, дотримуватися Кодексу корпоративної культури, принципів академічної доброчесності та формує імідж кафедри як бренду у сфері інформаційних комунікацій. Деякі події висвітлюються у соціальній мережі Фейсбук (група Інформаційні комунікації <https://surl.li/rthboa>), а всі важливі події – на сторінці сайту «Кафедра інформаційних комунікацій» (<https://surl.li/iwekur>).

З 2024 року був започаткований профіль КІК в Інстаграм (<https://surl.li/ljbfd5>) та нині вже активно розвивається контент кафедри на Ютуб (<https://surl.li/scivea>), де висвітлюються результати студентських проєктів та важливі заходи кафедри.

Загальновідомо, що лише ті викладачі, які постійно вдосконалюють свої професійні компетентності, здатні стати справжніми наставниками та авторитетами для студентів. Саме тому колектив кафедри спрямовує свої зусилля на розкриття особистісного й професійного потенціалу через міжнародні стажування та фахове підвищення кваліфікації на лідерських, дослідницьких, цифрових і дидактичних модулях Університету. У 2024 році 5 НПП пройшли фахове міжнародне стажування в університетах Польщі, Німеччини, Іспанії, 5 викладачів підвищили кваліфікацію на різних модулях в КСУБГ та інших навчальних закладів.

З цього семестру у навчальний план введена освітня компонента англійською мовою «Медіакультура» задля поглиблення компетентностей у сфері культури використання медіапростору та підготовки студентів до викликів глобалізованого світу.

КІК проводить значну виховну роботу серед студентів і цілеспрямовано працює над формуванням у майбутніх фахівців інформаційно-бібліотечної, архівної справи, вміння удосконалювати свій фаховий потенціал та виховувати національну свідомість. Задля цього упродовж року було проведено більше 30 різноманітних соціально-гуманітарних заходів, таких як участь у Всеукраїнському конкурсі «Мій Шевченко», університетському конкурсі «Факультет безмежних можливостей», «Словник Бориса Грінченка та сучасність» та ін., відбулися різноманітні екскурсії, майстер-класи, гостьові лекції з фахівцями інформаційної, архівної та книжкової справи України та Європи.

З метою створити умови для розвитку творчого потенціалу талановитої молоді, розширити уявлення здобувачів про значення обраної професії для суспільства, КІК у 2024 році започаткував Всеукраїнський конкурс творчих робіт учнівської і студентської молоді «СОФІТ», у якому взяли участь студенти й учні з усієї України.

Кафедрою організована робота студентських гуртків «Медіалабораторія» – науковий гурток і «Мистецтво й артмедіа» – науково-творчий гурток. Основна мета цих спільнот – залучити до роботи студентів, які мають інтерес до науково-дослідної роботи, створивши платформу для обміну досвідом та реалізації спільних наукових і творчих ідей. Результатом роботи гуртків є публікаційна активність студентів у збірнику наукових праць факультету «Молодий дослідник», участь у міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях, міжнародних та українських конкурсах, таких як «Пресс-весна на Дніпровських схилах», «Лідер українства у Серці України» та «Лідер українства: Шлях Бориса Грінченка». Прикладом інтеграційної гурткової роботи є розроблена студенткою 4 курсу Катериною Котенко спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» онлайн-гри «Шепіт корінців» [3]. Гра розроблялася для Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва в рамках промоції діяльності установи та презентована авторкою у листопаді 2024 року.

У 2024 році науково-педагогічні працівники кафедри працювали над розробкою наукової теми «Цифрові проєкти бібліотечно-інформаційної, архівної сфер та аудіовізуального мистецтва у підготовці здобувачів вищої освіти». У 2025 році планується її затвердження та реалізація упродовж 2025-2029 років. Останнього року дослідницько-публікаційна активність НПП КІК виросла вдвоє, що пов'язано з підготовкою процесу акредитації на ОПП «Ведучий телевізійних програм» й «Біографістика і текстологія».

Щороку КІК організовується Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених «Бібліотека, книга та медіа в сучасній культурі». Цього року відбулася вже десята конференція – з максимальною кількістю учасників з різних регіонів України за всі роки.

Кафедра провадить освітній процес на засадах студентоцентричного підходу, де пріоритетом є потреби та розвиток кожного здобувача відповідно до його освітніх запитів і можливостей. КІК забезпечує навчальний процес індивідуальною освітньою траєкторією через можливість студентів обирати вибіркові дисципліни відповідно до своїх професійних інтересів та можливості студентів обирати проєктно-орієнтоване навчання. Щороку гарант ОПП проводить анонімне анкетування студентів щодо якості занять та викладацьких підходів, що дозволяє виявляти сильні сторони освітнього процесу та визначати напрями для його вдосконалення відповідно до сучасних освітніх вимог. Результати обговорюються на засіданнях і нарадах КІК, після чого оперативно вносяться пропозиції щодо вдосконалення роботи.

Міжнародна діяльність кафедри розвивається у кількох ключових напрямках. Для студентів створено можливості академічної мобільності в межах програм Erasmus+, що сприяє їхньому професійному та культурному розвитку. Викладачі кафедри регулярно беруть участь у міжнародних стажуваннях, підвищуючи свою кваліфікацію та обмінюючись досвідом із зарубіжними колегами. Особливу увагу приділено грантовій

діяльності, яка відкриває нові перспективи для наукових досліджень та реалізації освітніх ініціатив. КІК співпрацює із зарубіжними колегами з Бельгії, Польщі та Великої Британії, організовуючи спільні круглі столи, гостьові лекції та семінари.

КІК підтримує розвиток неформальної освіти, визнаючи набуті знання і навички студентами під час проходження стажування, курсів, тренінгів та інших освітніх програм поза межами університету. За умови відповідності програмних результатів навчання, такі здобутки можуть бути зараховані як окремі дисципліни або модулі. Така практика сприяє індивідуалізації освітнього процесу та підвищенню конкурентоспроможності студентів на ринку праці.

Кафедра також має досвід повернення випускників освітньої програми до університету як викладачів. Яскравим прикладом є студентка Анастасія Салтикова, яка після завершення навчання стала викладачкою. Кафедра завжди підтримує зв'язки з випускниками, які активно долучаються до конференцій, заходів, майстер-класів.

Колектив кафедри активно співпрацює зі стейкхолдерами, партнерами організовуючи регулярні зустрічі з представниками бібліотек, архівів, музеїв, освітніх і професійних установ для обговорення актуальних змін до освітніх програм. У процесі спілкування визначаються нові компетентності, які необхідно розвивати у студентів, а також шляхи вдосконалення освітніх компонентів. Завдяки такій співпраці партнери кафедри не лише забезпечують проходження практики для здобувачів освіти, а й сприяють працевлаштуванню та професійному зростанню наших випускників.

Таким чином, помітним є динамічний розвиток КІК та прагнення її колективу відповідати викликам сучасної освіти. ННП спрямовують усі зусилля для того, щоб ця Кафедра була комфортним освітнім простором для розвитку молоді – місцем, де зустрічаються освіта, практика та інновації. Попереду є багато амбітних планів щодо залучення вітчизняних і міжнародних освітніх проєктів з реальними кейсами від фахівців галузі, розширення можливостей для стажувань і практик, а також створення нових форматів навчання, які сприятимуть якісній підготовці бібліотечно-інформаційних працівників.

Джерела:

1. Стратегія розвитку Київського столичного університету імені Бориса Грінченка на 2023-2027 рр. URL: <https://surl.li/xbaukr>
2. Котенко К. Шепіт коринців: онлайн-гра / Публічна б-ка ім. Лесі Українки м. Києва. URL: <https://lukl.kyiv.ua/onlain-hra-shepit-korintsiv/>
3. Політова О.А., Терещенко Н.М. Сучасні виклики і нові підходи в реалізації освітньо-професійної програми «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» // Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі: II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (24 жовт. 2024 р.). Київ. 2024. С. 179-181.